

in de wet voorgeschreven te zien en de ziekenfondsen hiermede ook tevreden zouden zijn geweest. Het gevolg dezer houding is geweest, dat de tegenstanders der vrije artsenkeus weder meer aanhang verwierven, zoodat ten slotte, op 15 April, door den Ständerat een gewijzigd artikel is aangenomen, waarin niet de *voorwaardelijke*, veel minder de *volstreckte*, maar de *beperkte* vrije artsenkeus is bevat. In een plaats, waar meer dan 6 artsen gevestigd zijn, zal het ziekenfonds slechts met de *meerderheid* der artsen een overeenkomst behoeven te sluiten, en zal het dus een zeker aantal hunner, om welke reden ook, van de ziekenfondspraktijk kunnen uitsluiten.

Nu is het weder aan de artsen, om te trachten, het verloren gebied te heroveren (*Corresp. Blatt f. Schweizer Aerzte*). PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE GENEESKUNDIGE OPLEIDING.

Ons schrijven naar aanleiding van het tweede rapport der blijvende commissie voor het praktische en aanvullende geneeskundig onderwijs was reeds gereed, toen het artikel van dr. HIJMANS VAN DEN BERGH en dr. DE JOSSELIN DE JONG in het *Tijdschrift* verscheen. Hoewel wij ons bijna geheel kunnen verenigen met het standpunt door de schrijvers ingenomen, meenen wij onze opmerkingen toch niet achterwege te mogen laten, omdat door de commissie de wensch is kenbaar gemaakt, zooveel mogelijk de meening van anderen te vernemen.

Vooraf willen wij er op wijzen, dat de blijvende commissie zegt, dat in de algemeene vergadering te Leeuwarden de eerste conclusie van het rapport 1909 is aangenomen, doch daarbij moet o. i. in aanmerking worden genomen, dat de vergadering daarmee alleen heeft uitgedrukt geen bezwaar te hebben om het denkbeeld eener tweeledige opleiding aan de faculteiten der wis- en natuurkunde aan te bieden, doch dat ook duidelijk is gebleken, dat de vergadering zelf sterk tegen dat denkbeeld gekant was en de *eenheid* van opleiding bijna algemeen als wenschelijk werd erkend. Ook wij zouden dit laatste standpunt gehandhaafd willen zien.

Reeds jaren is het vraagstuk der opleiding aan de orde. Het schijnt zoo langzamerhand als vanzelf sprekend te worden aangenomen, dat aan die opleiding veel ontbreekt. Aan den eenen kant, zie het plan der tweeledige opleiding, wordt de theoretische vorming voor den een te breed voor den ander niet breed genoeg geacht, aan den anderen kant wordt aangenomen, dat veel ontbreekt aan de praktische opleiding. Ook door vele hoogleraren wordt deze zienswijze gedeeld.

Tot ons groot genoegen zien wij nu van den kant van toch ook bevoegde beoordeelaars de zienswijze verdedigd, dat de academische vorming toch niet zoo slecht wordt geacht. Gebreken zullen bij elk onderwijs, hoe ook geregeld, blijven bestaan; dat zij er thans zijn, spreekt dus wel van zelf. Hoe erg of hoe weinig die ook mogen zijn, wij zouden wenschen, dat met het met goed gevolg afleggen van het artsexamen de sluitsteen is gelegd in het gebouw van de geneeskundige opvoeding van den jongen arts. Indien dus verbeter-

ringen in de opleiding wenschelijk zijn, moeten deze o. i. vóór dit examen worden aangebracht. Volgens onze meening is de hoofdzaak van de geheele opleiding voor arts, dat het fundament zoo stevig mogelijk gelegd is. In de eerste plaats is hiervoor noodig een betere opleiding, voordat men aan de universiteit komt, waarover weinig meningsverschil bestaat. In de tweede plaats een goede theoretische opleiding aan de universiteit, waarover, zooals thans blijkt, niet meer zoo algemeen wordt geklaagd. In de derde plaats de praktische opleiding aan de universiteit. Dit brengt de oplossing van het vraagstuk in hoofdzaak dus terug tot hen, die met die opleiding zijn belast. Kunnen zij hieraan niet voldoen door gebrek aan hulpmiddelen en hulpkrachten, dan ligt het op den weg van de Nederl. maatschappij tot bevordering der geneeskunst om bij de regeering in die richting op verbetering aan te dringen. Verbetering te zoeken in het praktisch werken na het afgelegd artsexamen is o. i. een hulpmiddel, dat de aandacht van deze hoofdzaak affeidt, en reeds daarom thans niet aan te bevelen. Zijn wij dus om deze reden tegen dat hulpmiddel, wij achten ook dewijze waarop in het rapport de uitvoering wordt aanbevolen, niet gelukkig.

Indien inderdaad het praktisch werken *na* het artsexamen noodig geoordeeld wordt, alvorens het diploma wordt uitgereikt, dan zou een wettelijke regeling de voorkeur verdienen met de verplichting voor den jongen arts om den practischen cursus te volgen en aanwijzing van de wijze, waarop dit door de *faculteit* zou dienen te worden geregeld.

Een organisatie is met het oog op het aantal jongelui dat jaarlijks het artsexamen aflegt en de beschikbare ziekenhuizen zeker mogelijk, vooral indien de termijn niet te lang werd gesteld. Wij zijn het evenwel met de heeren HIJMANS VAN DEN BERGH EN DE JOSSELIN DE JONG om bovengenoemde reden, en omdat wij de waarde van het artsexamen zoo hoog mogelijk wenschen te houden, eens, dat het de voorkeur verdient ook deze regeling *vóór het afleggen van het artsexamen* tot stand te brengen.

Het voorstel om thans een commissie in het leven te roepen, zooals in het rapport wordt aanbevolen, steunt voornamelijk hierop, dat men voldoende gegevens wil verzamelen om later tot de werkelijke regeling van een practischen cursus te geraken. Dit achten wij onjuist: 1°. omdat het bezijden de eigenlijke hoofdzaak gaat, zooals boven reeds is aangegeven; 2°. omdat langs dien weg de noodige gegevens o. i. niet zullen worden verkregen en 3°. omdat wij in het bestaan eener dergelijke commissie aanleiding zien tot het geboren worden van zeer ongewenschte verhoudingen en toestanden.

Arnhem,
10 Mei 1910.

Dr. E. J. BUNING.
M. S. LINGBEEK.

POLYSEROSITIS EN KANKER.

Naar aanleiding van de mededeeling van collega VAN SUCHTELEN over: „Een weinig bekende oorzaak van het ziektebeeld „Polyserositis”” (*Tijdschrift*, 7 Mei 1910), zou ik gaarne eenige opmerkingen willen maken. Het komt mij nl. voor, dat nog uit een ander oogpunt deze ziektegeschiedenis als belangrijk beschouwd mag worden. Er wordt nl. melding in gemaakt van een gezwel, dat per rectum te voelen is en in het kleine bekken zich bevindt. Ik maak